

ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Володимир Дмитрович БЕЛОУСОВ,

кандидат юридичних наук

Соціальна робота є важливим компонентом забезпечення соціальної безпеки держави, що в цілому полягає у підтримці та допомозі вразливим групам населення, забезпечуючи їм необхідний рівень захисту і підтримки в умовах, коли вони не можуть самостійно справлятися з життєвими труднощами. Означена трудова діяльність покладається на соціальних працівників, які мають особливий соціально-правовий статус і виконують свої обов'язки на основі спеціальних знань і особливих навичок. При цьому слід зауважити, що соціальні працівники – це працівники з особливим статусом, від яких вимагається не лише професійна компетентність, але й відповідні особистісні якості, наявність яких дозволяє їх роботу розуміти в якості надзвичайно важливої гарантії соціальної безпеки держави.

Розглядаючи трудову діяльність соціальних працівників в якості гарантії соціальної безпеки держави слід зауважити, що належним чином ця діяльність буде виконуватись у разі, коли відповідне коло працівників відповідатиме певним стандартам, що забезпечують ефективне виконання обов'язків і досягнення мети соціальної роботи. Враховуючи позиції науковців [див., напр.: 1–4], доходимо думки, що серед ключових особистісних характеристик, які необхідні соціальним працівникам, можна виділити чотири основні риси: альтруїзм з професійними межами, навички самообслуговування та самоаналізу, комунікаційні навички та терпіння

Осмислюючи зміст альтруїзму з професійними межами зазначимо, що: по-перше, альтруїзм є концептуальною передумовою соціальної роботи, який постійно еволюціонує разом із цією професією; по-друге, від соціального працівника очікується, що він може бути альтруїстом, дотримуючись при цьому професійних меж у роботі з клієнтом, а разом із тим – буде спроможним підтримувати необхідний баланс між роботою і особистим життям. Водночас, важливо, щоб соціальні працівники, керуючись альтруїстичними міркуваннями, могли встановлювати та підтримувати в роботі професійні межі [4, с. 8]. Це означає, що соціальні працівники повинні допомагати в рамках своїх обов'язків і не надавати додаткових послуг, які можуть призвести до професійного вигорання та ін. негативних наслідків як для себе, так і для клієнта.

Друга важлива особистісна риса, що має значення для ефективного виконання соціальної роботи – це навички самообслуговування та самоаналізу. Соціальні працівники повинні дбати про своє психоемоційне та фізіологічне здоров'я, що передбачає відповідальне ставлення до свого психофізіологічного стану, вміння ефективно відпочивати та підтримувати здоровий баланс між роботою та особистим життям. Зокрема, американська вчена К. Банді-Фаціолі наголошує на важливості самообслуговування для

соціальних працівників, що включає обізнаність про свій стан, співчуття до себе, наявність чітких намірів щодо подолання стресу та стійкість до життєвих викликів [5]. Вказане обумовлено тим фактом, що вміння соціального працівника слідкувати за своїм психофізіологічним станом і відпочивати є вкрай важливою обставиною, яка дозволяє забезпечити ефективність роботи працівника, а отже й досягнення мети соціальної роботи.

Третя особистісна риса – це наявність навичок створювати, підтримувати, відновлювати та посилювати соціальні комунікації. Соціальні працівники повинні мати здатність активно слухати клієнтів, що є важливим комунікаційним навиком. Активне слухання допомагає не тільки отримувати інформацію, але й соціалізувати осіб, з якими вони спілкуються, а тому соціальні працівники повинні володіти належним рівнем емоційного інтелекту, що дозволяє соціальним працівникам керувати своїми емоціями, бути чутливими до інших та соціально безпечним чином впливати на них.

Четверта важлива особистісна риса – це наявність здорової витримки. Соціальні працівники часто працюють з людьми, які мають труднощі у встановленні контактів і можуть бути недовірливими, а тому терпіння є важливою рисою, яка дозволяє соціальним працівникам досягати прогресу у взаємодії з клієнтами. У цьому контексті слід мати на увазі, що мета соціальної роботи належним чином досягається, коли соціальні працівники готові до тривалої взаємодії з клієнтами, зважаючи на те, що для вирішення їх проблем може знадобитися багато часу.

Додатково слід наголосити й на тому, що ефективність соціальної роботи, яка дозволяє їй бути гарантією соціальної безпеки держави, залежить не тільки від особистісних якостей соціальних працівників, але й від умов, в яких вони працюють. Саме тому соціальна держава, котра намагається створити достатні умови для соціальної безпеки населення, повинна забезпечити соціальних працівників необхідними ресурсами, включаючи нормативно-правове та інституційне забезпечення їх правового статусу, а також соціальний захист. У цьому контексті слід виходити із того, що соціальна робота є складним і відповідальним видом діяльності, який потребує значної емоційної та фізичної віддачі. Тому забезпечення належних умов праці є необхідною умовою для досягнення високих стандартів соціального захисту і безпеки (зокрема, шляхом забезпечення соціальних працівників відповідними матеріальними і технічними ресурсами, створення сприятливого робочого середовища та підтримку їх психоемоційного здоров'я).

Виходячи із викладеного зазначимо, що соціальна робота наразі є важливою гарантією соціальної безпеки сучасної держави, адже саме така робота сприяє стабільності та соціально-економічному добробуту населення, допомагаючи найвразливішим верствам населення. При цьому таким ефектом соціальна робота може характеризуватись у тому разі, якщо соціальні працівники в дійсності спроможні надавати соціальні послуги тим, хто цього потребує, що уможливується у разі, якщо: по-перше, такі працівники будуть самі перебувати в соціально безпечних умовах (в професійному та позапрофесійному житті), а щонайперше – працюватимуть з дотриманням гідних умов праці; по-друге, державою буде вирішуватись проблема тика кадрової кризи в системі соціальної роботи; по-третє, соціальна робо-

та буде у належній мірі нормативно-правовим та інституційним чином забезпечена (при цьому попередньо необхідною є розроблення та затвердження Концепції забезпечення соціальної безпеки соціальних працівників в Україні); по-четверте, соціальні працівники будуть дотримуватись стандартів соціальної роботи.

Список використаних джерел:

1. A Day in the Life of a Social Worker. *Touro University Worldwide*. URL: <https://www.tuw.edu/program-resources/day-life-social-worker/>
2. Pracownik socjalny: zawód trudny i potrzebny. *Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej*. URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/pracownik-socjalny-zawod-trudny-i-potrzebny> .
3. Characteristics of a Successful Social Worker – The Traits, Skills & Education You Need to Succeed: What makes a successful social worker? *Baylor University*. URL: <https://gssw.baylor.edu/characteristics-of-a-successful-social-worker> .
4. Reamer F.G. Eye on Ethics: The Joys and Challenges of Altruism. *Social Work Today*. Vol. 17 (2). P. 8.
5. 8 Signs a social work career is your calling. *University of Massachusetts Global*. URL: <https://www.umassglobal.edu/news-and-events/blog/social-work-career> .